

УДК 786.2:781.68

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-28>

Вікторія СОЛОГУБ

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музично-інструментальної підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна, 65020

ORCID: 0000-0001-7346-7929

Бібліографічний опис статті: Сологуб, В. (2025). Сонати Доменіко Скарлатті в сучасному гітарному репертуарі. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 194–200, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-28>

СОНАТИ ДОМЕНІКО СКАРЛАТТІ В СУЧАСНОМУ ГІТАРНОМУ РЕПЕРТУАРІ

Мета роботи. В статті досліджуються особливості інтерпретації сонат Доменіко Скарлатті в сучасному гітарному виконавстві. Аналізується вплив клавесинної специфіки оригінальних творів на їх адаптацію для класичної гітари, а також підходи різних виконавців до транскрипції та виконання цих сонат. **Методологія.** У дослідженні використано комплексний підхід, що включає історико-аналітичний, порівняльний та виконавський аналіз. Історичний метод дозволив виявити розвиток інтерпретації сонат Скарлатті від бароко до сучасності. Порівняльний аналіз використовується для розгляду різних транскрипцій, що виконувалися такими гітаристами, як Андрес Сеговія, Джон Вільямс та Мануель Барруеко. Виконавський аналіз охоплює технічні та художні аспекти виконання сонат на гітарі. **Наукова новизна.** Дослідження розкриває нові аспекти адаптації сонат Скарлатті для класичної гітари, акцентуючи увагу на виконавських складнощах та інтерпретаційних можливостях. Аналізується історично поінформований підхід, що сприяє автентичному відтворенню барокових стилістичних особливостей. **Висновки.** Сонати Доменіко Скарлатті є важливою частиною репертуару сучасних гітаристів, оскільки вони поєднують ритмічну моторику, складну орнаментику та танцювальний характер. Виконання цих творів на гітарі потребує глибокого розуміння стилістичних принципів бароко та адаптації виконавських прийомів відповідно до особливостей інструмента. Одним із ключових завдань при адаптації сонат Скарлатті для гітари є збереження автентичного фразування та артикуляції, водночас забезпечуючи зручність виконання. Орнаменти, такі як трелі та морденти, потребують адаптації з урахуванням технічних можливостей інструмента. Так само, окремі швидкі пасажі або цілні акордові структури можуть вимагати спрощення, щоб зберегти яскравість і динамічність звучання оригінального твору. Баланс між автентичністю та інструментальною виразністю визначає сучасні підходи до інтерпретації сонат Доменіко Скарлатті.

Ключові слова: Доменіко Скарлатті, соната, гітара, транскрипція, барокова музика, виконавська інтерпретація, історично поінформоване виконання.

Victoria SOLOGUB

Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer at the Department of Music and Instrumental Training, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» 26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine, 65020

ORCID: 0000-0001-7346-7929

To cite this article: Solohub, V. (2025). Sonaty Domenico Scarlatti v suchasnomu hitarnomu reperuari [Sonatas by Domenico Scarlatti in the modern guitar repertoire]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 194–200, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-28>

SONATAS BY DOMENICO SCARLATTI IN THE MODERN GUITAR REPERTOIRE

The aim of the study. The article explores the peculiarities of interpreting Domenico Scarlatti's sonatas in contemporary guitar performance. It analyses the influence of the harpsichord-specific characteristics of the original works on their adaptation for classical guitar, as well as the approaches taken by various performers in transcribing and performing these sonatas. **Methodology.** The study employs a comprehensive approach that includes historical-analytical, comparative, and performance analysis. The historical method allows for tracing the development of Scarlatti's sonata interpretation from the Baroque period to the present day. Comparative analysis is used to examine different transcriptions performed by such guitarists as Andrés Segovia, John Williams, and Manuel Barrueco. Performance analysis encompasses the technical and artistic aspects of executing the sonatas on the guitar.

Scientific Novelty. This research unveils new perspectives on adapting Scarlatti's sonatas for classical guitar, focusing on performance challenges and interpretative possibilities. It examines historically informed approaches that contribute to the authentic reproduction of Baroque stylistic features. **Conclusions.** Domenico Scarlatti's sonatas form a significant part of the modern classical guitar repertoire, as they combine rhythmic drive, intricate ornamentation, and a dance-like character. Performing these works on the guitar requires a profound understanding of Baroque stylistic principles and the adaptation of performance techniques to the specific characteristics of the instrument. One of the key challenges in adapting Scarlatti's sonatas for the guitar is preserving authentic phrasing and articulation while ensuring playability. Ornaments such as trills and mordents must be adjusted to accommodate the instrument's technical capabilities. Likewise, certain fast passages or dense chordal textures may require simplification to maintain the brilliance and dynamic energy of the original composition. The balance between authenticity and instrumental expressiveness defines modern approaches to interpreting Domenico Scarlatti's sonatas.

Key words: Domenico Scarlatti, sonata, guitar, transcription, Baroque music, performance interpretation, historically informed performance.

Актуальність проблеми. Провідний італійський композитор Доменіко Скарлатті, є автором великої кількості творів для клавішних інструментів. Його музика часто виходить за рамки барокової естетики, провіщаючи виразність і динамізм, які згодом стануть характерними для композицій епохи класицизму. Більшість сонат для клавесину виникли під час перебування Скарлатті в Іспанії, в період, що мав вирішальне значення для формування його композиторського голосу. Яскраві звуки іспанської народної музики з її характерними ритмами, модальними гармоніями та віртуозною технікою гри на струнних інструментах залишили помітний слід у його композиторському стилі. Багато з його понад 550 сонат, написаних переважно для клавесина, містять елементи, що нагадують гру на гітарі фламенко – це стрімкі арпеджіо, перкусійні ефекти та несподівані гармонічні зсуви. Саме тому провідні гітаристи прагнули створювати транскрипції його сонат для гітари. Актуальним завданням є висвітлення специфіки інтерпретації сонат Доменіко Скарлатті в репертуарі сучасних гітаристів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виконання та інтерпретація сонат Доменіко Скарлатті, зокрема їхня адаптація для класичної гітари, наразі не стали поки предметом активних музикознавчих досліджень. Н. Зимогляд (2019) розглядає стилістичні характеристики сонати Соната В-dur Д. Скарлатті та відмінності у її трактуванні різними виконавцями. Авторка акцентує увагу на питанні вибору темпоритму, артикуляції та підходах до відтворення орнаментики. І. Коденко (2024) досліджує проблеми історично поінформованого виконавства, що набуває дедалі більшої популярності у сучасному музичному середовищі. Автор підкреслює важливість автентичності

у виконанні творів бароко та аналізує тенденції у відтворенні стилістичних особливостей музики XVIII століття. Праця Москаленка В. (2013) має теоретико-методологічний характер і присвячена загальним принципам аналізу виконавської інтерпретації. Монографія Ю. Ніколаєвської (2020) є ґрунтовним дослідженням ролі виконавця в процесі музичної інтерпретації. Авторка аналізує зміну виконавських підходів упродовж століть і акцентує увагу на суб'єктивному трактуванні музичного матеріалу. А. Тарабанов (2023) досліджує специфіку виконавської інтерпретації сонатної форми у різні історичні періоди. Автор аналізує питання часу та простору в музиці та їхній вплив на виконання, що може бути застосовано до дослідження трансформації сонат Скарлатті у сучасному гітарному репертуарі. Дисертація А. Ялози (2023) містить важливий аналіз розвитку гітарної музики та її зв'язку з традиціями бароко та класицизму. Дослідження допомагає зрозуміти, як змінювалося ставлення до гітарної інтерпретації сонат Скарлатті, особливо у XIX–XX століттях. Фундаментальною працею для розгляду творчості Доменіко Скарлатті є дослідження Р. Кікпатріка (1953), яке залишається одним із найвпливовіших. У цій монографії автор здійснює глибокий аналіз стилю композитора, його музичної мови та специфіки сонатного жанру. Таким чином, проаналізовані джерела охоплюють широке коло аспектів, пов'язаних із виконавською інтерпретацією. Вони дозволяють дослідити питання стилістичної відповідності, виконавських традицій та впливу історичних підходів на сучасне виконання сонат Скарлатті.

Мета дослідження – окреслити специфіку інтерпретації сонат Доменіко Скарлатті в сучасному гітарному виконавстві.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Доменіко Скарлатті відіграв важливу роль у розвитку жанру клавірної сонати, заклавши основи для її подальшої еволюції. Його творчість є перехідною ланкою між бароковою традицією та класичним стилем, а численні новаторські підходи до форми, гармонії та фактури мали значний вплив на композиторів наступних поколінь. Скарлатті працював у форматі коротких клавірних сонат, які, на відміну від багаточастинних барокових композицій, найчастіше мали одночастинну структуру у формі подвійного періоду з повторенням. Його музика будувалася на контрастах, несподіваних модуляціях і новаторських гармонічних рішеннях, що надало сонатному жанру більшої динамічності. Він експериментував із тональними переходами, розширював технічні можливості клавірного інструмента та використовував прийоми, які вимагали віртуозного володіння технікою гри. Вплив Скарлатті на розвиток жанру сонати проявився в музиці представників віденського класицизму. Його експерименти з формою, контрастами та віртуозністю заклали основи для класичної сонатної форми, яка згодом перетворилася на один із ключових жанрів європейської інструментальної музики. «Кожна соната Д. Скарлатті має певне технічне завдання (часто не одне), яке реалізується в музиці за допомогою віртуозних ефектів, що й визначає своєрідність композиторського клавірного стилю» (Зимогляд, 2019, с. 56).

Визначальною рисою сонат Скарлатті була їх форма, де кожен твір було поділено на дві взаємодоповнюючі частини. Кіркпатрік аналізує характерні риси його сонат і спосіб їхньої побудови. Він акцентує увагу на тому, що для цих творів властива бінарна структура, де обидві частини врівноважені за формою та змістом. Це відрізняє сонати Скарлатті від класичної сонатної форми, яка традиційно має тричастинну будову (Kirkpatrick, 1953, p. 281). У цих, здавалося б, простих рамках він експериментував зі складним контрапунктом, сміливими модуляціями та непередбачуваними структурами фраз, створюючи музику, яка була водночас технічно складною та емоційно виразною. Взаємодія традицій музики італійського бароко з іспанською народною робить твори Скарлатті придатними для гітарної транскрипції. Багато з його сонат мають такі характеристики, що дозволяє їм зву-

чати «по-гітарному» навіть при грі на клавірних інструментах. Саме тому вони є цікавими для гітаристів, які прагнуть по-своєму інтерпретувати твори Скарлатті. Що ж саме в його творах для клавесина є придатним для класичної гітари? Насамперед, це активна ритміка, складна орнаментика, швидкі арпеджіо, перкусійні ефекти та динамічні контрасти, що імітують техніку гри на іспанській гітарі. «Інструментальний (у даному разі, клавірний) стиль Д. Скарлатті є дуже оригінальним та новаторським, що вплинуло і на види використаної у клавірних сонатах техніки. Поряд із застосуванням широко відомих та вживаних на той час видів техніки, як пасажі та арпеджіо, італійський композитор постав піонером у використанні репетицій та стрибків» (Тарабанов, 2023, с. 32).

Попри звукову подібність клавірних сонат до гітарного звучання, їх транскрибування пов'язане з рядом технічних та художніх труднощів. На відміну від клавесина, який дозволяє швидко повторювати ноти і виконувати складні контрапункти завдяки задіянню обох рук, гітара має більш обмежений сустейн і тому потрібно ретельно підбирати аплікатуру для збереження голосоведіння. Крім того, Скарлатті часто використовував стрибки на широкі інтервали, рух паралельними інтервалами, акорди у тісному розташуванні, які важко відтворити на шести струнах гітари. Його музична мова значним чином відрізнялась від тих прийомів гри, що були притаманні для старовинної музики. «З появою скарлаттівських широких і частих стрибків, *batterie*, *glissandi*, октавних пасажів і перехрещень рук, пальцями почали керувати часті рухи рук або принаймні кисті. Це був абсолютно новий принцип клавірної гри, який використовували в старовинній музиці лише в рідкісних змінах регістру або під час цезур між фразами, в гамах в терцію і сексту, які виконувалися *non legato*, без зміни пальців або ж в октавних подвоєннях в лівій руці, що практикувалися виконавцями *continuo*» (Kirkpatrick, 1953, p. 213).

Одна з вихідних задач при адаптації сонат – це зберегти фразування та артикуляцію Скарлатті, вносячи при цьому необхідні зміни для зручності виконання. Певні орнаменти, такі як трелі та морденти, мають бути переосмислені відповідно до технічних особливостей гітари.

Аналогічно, деякі швидкі пасажі або щільні акордові структури можуть потребувати спрощення без втрат для енергійного та блискучого звучання оригінальної композиції. Тобто мова про створення належного музичного інтерпретування, яке В. Москаленко визначає наступним чином: «це організована інтелектом творча діяльність музичного мислення, яка спрямована на розкриття виразовосемантичних можливостей музичного твору» (Москаленко, 2013, с. 8).

Упродовж десятиліть ряд відомих гітаристів прагнули здійснювати транскрибування сонат Скарлатті, обираючи власний підхід. Одним з них був Андрес Сеговія, чії транскрипції підкреслювали ліричність фразування, тепле звуковидобування та характеризувались більш романтичним підходом до динаміки і превалюванням рубато. Його інтерпретації відкрили нові можливості для виконання творів Скарлатті на гітарі, зробивши їх доступними для широкого кола музикантів. Однак, із розвитком музикознавчих досліджень та зростанням зацікавленості у виконавській автентичності, постало питання про відповідність таких аранжувань оригінальному стилю епохи бароко. «Поступово увага вчених і музикантів-автентистів зосереджувалась на особливостях відтворення різних історичних стилів і фундаментальних закономірностях, вони вивчали композиторську творчість того чи іншого періоду» (Коденко, 2024, с. 51). Цей підхід сприяв переосмисленню виконавських принципів та наблизив виконавців до історично обґрунтованих рішень. Згодом це позначилося і на нових транскрипціях творів Скарлатті, які намагалися відтворити стилістичні особливості барокового виконання. Інші інтерпретатори, такі як Джон Вільямс та Мануель Барруеко, застосовують історично поінформований підхід, прагнучи передати легкість і ритмічну точність, характерні для барокового виконання. Їх аранжування часто більш точно зберігають орнаментику Скарлатті й підтримують танцювальність, притаманну багатьом його сонатам.

Сучасні транскрипції демонструють трансформації у інтерпретації сонат, які виникли внаслідок еволюціонування гітарної техніки та структури інструментів. Такі виконавці, як Девід Рассел та Карло Маркіоне, розширили

межі технічно можливого, адаптуючи навіть найскладніші сонати для гітари з максимальною точністю. Багатоманітність поля інтерпретацій є ознакою виконавської практики сьогодення, про що зазначає Ю. Ніколаєвська: «Мистецтво ХХ – початку ХХІ століть визначається безпрецедентним розмаїттям форм інтерпретацій» (Ніколаєвська, 2020, с. 11).

Основна дискусія при транскрибуванні сонат Скарлатті для гітари розгортається щодо балансу між вірністю оригінальній партитурі та необхідністю адаптації. У той час як деякі музиканти прагнуть залишатися якомога ближчими до клавесинної версії, інші обирають шлях змін, спрямований на посилення ідіоматичних якостей гітари. Така гнучкість уможливорює безліч інтерпретацій, кожна з яких підкреслює різні аспекти музики Скарлатті – чи то ритмічність, чи то складний контрапункт, чи то виразність гармонійних послідовностей.

Інтерпретація сонат Скарлатті на класичній гітарі вимагає глибокого розуміння як стилістичних принципів бароко, так і унікальних технічних можливостей інструмента. Зокрема, регістрові особливості гітари відрізняються від клавесинних. Саме тому це впливатиме на специфіку звучання твору, як зазначає А. Ялоза: «Відсутність нижнього регістру у гітарі в тому обсягу, який має місце у клавесинних композиціях майстрів ХVІІІ століття, надає звучанню перекладень тої вишуканої штучності, яка заповіdana аристократичним тонуом ренесансної музики і яку, в силу своєї органологічної генетики, гітара зберігає у класичних творах для цього інструменту, складених у ХІХ–ХХ століттях» (Ялоза, 2023, с. 5).

Одним з найбільш характерних аспектів стилю Скарлатті є використання ним орнаментики, зокрема трелей, мордентів, апподжіатур та швидких гам. На клавесині ці прикраси додають динамічного контрасту. На гітарі, однак, орнаментация повинна бути ретельно виконана, щоб зберегти ясність, не перевантажуючи фразу. Наприклад, апподжіатуру слід грати з тонким акцентом, щоб зберегти поступальний рух розгортання фрази. Арпеджовані фігури, що часто зустрічаються в творчості Скарлатті, можна виконувати, використовуючи аппікатуру «кампанелла», коли відкриті струни включаються для створення більш резонансного та плавного звучання.

Артикуляція також відіграє вирішальну роль у виконанні сонат Скарлатті на гітарі. У той час як клавесин створює чітку атаку з невеликим сустейном, гітара дозволяє більш нюансоване фразування. Гітаристи повинні продумати специфіку виконання пасажів legato і staccato, гарантуючи, що мелодії залишатимуться чіткими і ритмічно точними, не втрачаючи при цьому енергію оригінальної композиції. Багато сонат Скарлатті містять ритмічні патерни, натхненні іспанськими народними танцями, такими як фанданго, сегідилья та булерія. Ці танцювальні ритми часто характеризуються синкопами, геміолою та раптовими динамічними змінами. Виконуючи ці ритмічні послідовності на гітарі, музиканти повинні підкреслювати ці ритмічні якості, щоб зберегти специфіку стилю композитора.

Виконавці-гітаристи можуть також вводити *rasgueado* або постукування по корпусу інструменту в певних пасажах, щоб передати енергетику іберійських впливів Скарлатті. На відміну від клавесина, який має відносно фіксований динамічний діапазон, гітара допускає значні динамічні відтінки і темброві варіації, які можуть посилити виразність музики Скарлатті. Гітаристи можуть експериментувати з різними тембрами звуку, щоб підкреслити контрасти в кожній сонаті. Так гра *Sul ponticello* (біля підставки) може створити яскраве, металеве звучання, додаючи майже клавесинну чистоту швидким пасагам. *Sul tasto* (гра біля грифа), навпаки, створює більш теплий, ніжний тон, що підходить для ліричних частин. Варіації типу атаки можуть бути використані для формування мелодійних ліній та акцентування важливих гармонійних змін. Динамічні контрасти також мають вирішальне значення. Раптові переходи між гучними і тихими пасажами Скарлатті, які часто називають ефектами відлуння, можна ефективно відтворити на гітарі, використовуючи розташування правої руки, не покладаючись лише на зміну гучності.

Музика Скарлатті пропонує виконавцям значну інтерпретаційну свободу, що робить підхід кожного гітариста унікальним. «Самобутність авторського письма композитора, притаманний їй художній синтез зумовили затребуваність музики багатьма виконавцями» (Зимогляд, 2019, с. 62). У той час як одні віддають перевагу більш історично поінформованому підходу,

прагнучи до ясності, точності та орнаментальності, вірної практиці бароко, інші обирають більш експресивний та романтичний підхід, що включає рубато, динамічну гнучкість та розширений діапазон тональних кольорів.

Ключове інтерпретаційне рішення лежить у площині темпу та фразування кожної сонати. Оскільки багато творів Скарлатті, ймовірно, були написані під впливом імпровізаційної практики, виконавці можуть експериментувати з ними. Рубато можна використовувати у повільних частинах для посилення мелодичної виразності. Чітка артикуляція потрібна для підтримання ритмічної енергійності. Виразне фразування буде потрібним для передачі танцювального характеру багатьох сонат.

Іспанський вплив у сонатах Скарлатті проявляється не лише у сфері синкопованої ритміки чи перкусійних ефектах, а й у використанні фригійського ладу, що притаманно для фламенко та традиційних іспанських танців. Використання Скарлатті швидких гамоподібних ходів, арпеджіо та орнаментики добре перекладається для гітари, пропонуючи технічні виклики, які підвищують віртуозність виконавця та його виразні можливості. Хоча сонати Скарлатті не є строго поліфонічними, вони часто містять складну взаємодію між мелодичними лініями та акомпанементом, що може бути ефективно відтворено на гітарі. Лаконічність сонат Скарлатті робить їх добре придатними для сольного гітарного виконання, оскільки вони не потребують масштабних структурних адаптацій. Саме тому гітаристи часто звертаються до музики Скарлатті як зразка стилістики бароко.

Серед сонат Скарлатті декілька стали особливо популярними у світі класичної гітари завдяки своїй зручності виконання та виразності. Серед них одна з найвідоміших і найліричніших – Соната мі мажор, К. 38, енергійна та танцювальна Соната ре мінор, К., повільна та виразна соната Соната ля мажор, К. 208, фольклорна та сповнена ритмікою іспанської музики Соната соль мажор, К. 14, Соната до мажор, К. 159 з стрімкими фігураціями та яскравим характером. Ці твори продовжують виконувати провідні гітаристи, включаючи до сольних програм та записів.

Сонати Скарлатті, окрім свого місця в стандартному репертуарі, також вплинули на сучасну гітарну композицію та виконавську

практику. Багато сучасних композиторів, таких як Лео Браувер, Хоакін Родріго та Маріо Кастельнуово-Тедеско, черпали натхнення в ритмічних пружних послідовностях, гармонійних вертикалях та орнаментальних прийомах, що містяться в музиці Скарлатті. Вивчення сонат Скарлатті сприяло розвитку практики історичного поінформованого виконавства на гітарі, адже на них гітаристи вивчають специфіку барокової орнаментики, фразування та принципів артикуляції, поглиблюючи своє розуміння виконавських традицій XVIII століття.

Багато його творів слугують чудовими етюдами для розвитку віртуозності лівої руки, контролю правої руки та виразного фразування. Оскільки нові транскрипції продовжують з'являтися, то сонати Скарлатті, безсумнівно, залишатимуться невід'ємною частиною репертуару гітаристів. Поєднання барокової вишуканості з іспанською пристрасною продовжує приваблювати виконавців і слухачів.

Висновки. Сонати Доменіко Скарлатті зайняли чільне місце в сучасному класичному гітарному репертуарі, незважаючи на те, що спочатку були написані для клавесина. Їх ритмічна енергійність, іспанські народні впливи

та експресивна виразність роблять їх придатними для транскрипції та виконання на гітарі. Адаптивність музики Скарлатті дозволяє гітаристам досліджувати нові технічні та інтерпретаційні можливості, зберігаючи при цьому оригінальний художній задум композитора. Завдяки ретельній транскрипції гітаристи успішно зберегли сутність творів Скарлатті, використовуючи при цьому природні тембральні якості інструменту. Виклики, що виникають при адаптації його творів – такі як збереження чіткості орнаментики, артикуляція танцювальних ритмів та збалансування поліфонічних ліній – призвели до формування різноманітних інтерпретаційних версій сонат. Такі провідні гітаристи, як Андрес Сеговія, Джон Вільямс та Мануель Барруеко відіграли вирішальну роль в інтеграції сонат Скарлатті в класичну гітарну традицію, забезпечивши їх постійну популярність.

Окрім свого технічного та інтерпретаційного значення, сонати Скарлатті також вплинули на сучасну гітарну музику, надихаючи композиторів і виконавців на дослідження барокових виконавських практик. Їх присутність у концертних програмах, записках і навчальних програмах підкреслює їх значення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зимогляд Н. Ю. Соната B-dur (K 266) Доменіко Скарлатті: особливості виконавських інтерпретацій. *Культура України*, 2019. Вип. 63. С. 53–60.
2. Коденко І.І. Актуальність інтерпретацій старовинної музики в сучасному культурному просторі (сторінками журналу "Early Music"). *Слобожанські мистецькі студії*, 2024. випуск 1 (04). С. 50–55.
3. Москаленко В. *Лекції з музичної інтерпретації*. Київ: НМАУ, 2013.
4. Ніколаєвська Ю. *Номо Interpretatus в музичному мистецтві XX–початку XXI століть*. Монографія. Харків: Факт, 2020. 576 с.
5. Тарабанов А. П. Часопростір фортепіанних сонат XVIII–XIX століть у виконавській практиці. Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту на здобуття творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського, Міністерство культури та інформаційної політики України, Харків, 2023.
6. Ялоза А. Г. Бідермаєр у становленні класики гітарного мистецтва. Дис. доктора філософії... спеціальність 025 – «Музичне мистецтво». Одеса, 2023. 178 с.
7. Kirkpatrick R. *Domenico Scarlatti*. Princeton University Press, 1953. 492 p.

REFERENCES:

1. Zymohliad N. Yu. (2019) Sonata B-dur (K 266) Domenico Scarlatti: osoblyvosti vykonavskykh interpretatsii. [Sonata B-flat major (K 266) by Domenico Scarlatti: features of performance interpretations] *Kultura Ukrainy*, 63, 53–60. [in Ukrainian].
2. Kodenko I. I. (2024) Aktualnist interpretatsii starovynnoi muzyky v suchasnomu kulturnomu prostori (storynkamy zhurnalu «Early Music»). [The relevance of early music interpretation in the modern cultural space (based on the «Early Music» journal)] *Slobozhanski mystetski studii*, 1(04), 50–55. [in Ukrainian].
3. Moskalenko V. (2013) *Lektsii z muzychnoi interpretatsii*. [Lectures on musical interpretation] Kyiv: NMAU. [in Ukrainian].

4. Nikolaievska Yu. (2020) Homo Interpretatus v muzychomu mystetstvi XX–pochatku XXI stolittia. [Homo Interpretatus in musical art of the 20th – early 21st centuries] Monograph. Kharkiv: Fakt. 576 p. [in Ukrainian].
5. Tarabanov A. P. (2023) Chasoprostir fortepiannykh sonat XVIII–XIX stolittia u vykonavskii praktytsi. [The time-space of piano sonatas of the 18th–19th centuries in performance practice] Naukove obgruntuvannia tvorchoho mystet-skoho proiektu na zdobuttia tvorchoho stupenia doktora mystetstva za spetsialnistiu 025 «Muzychne mystetstvo» (haluz znan 02 «Kultura i mystetstvo»). Kharkivskiy natsionalnyi universytet mystetstv imeni I. P. Kotliarevskoho, Ministerstvo kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy, Kharkiv. [in Ukrainian].
6. Yaloza A. H. (2023) Bidermayer u stanovlenni klasyky hitarnoho mystetstva. [Biedermeier in the formation of classical guitar art] PhD dissertation, speciality 025 – «Musical Art». Odesa. 178 p. [in Ukrainian].
7. Kirkpatrick R. (1953) Domenico Scarlatti. Princeton University Press. 492 p.